

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za 6 mjeseci K 6. — Za Šibenik na godinu donošanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 uviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuzivo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalaze se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi tiskaju se po 16 para peti redak ili po pogodbi. — Priobčena pisma i zahvala tiskaju se po 20 para po peti redak. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Izbori u Hrvatskoj.

Izbori u Hrvatskoj su na vratima. Još malo, te će sabor u Zagrebu biti sazvan, da čuje kraljev reskript, kojim se zakonodavno tijelo krajevine Dalmacije, Hrvatske i Slavonije razpušta. Nakon toga po svoj zemlji skupštine izborne i aglacije, vrienja i izbori.

Prema tomu evo nas i opet pred jednim događajem, koji je u Banovini postao vrlo čest i vrlo običajan. Malo je koji sabor mogao da vrši svoju zadaću zakonodavnoga tijela kroz određeni rok od šest godina. Svaki takav rok bio je skraćten, sad s jednog formalnog razloga, sad s drugog. Izlike i povodi nalazile su se veoma lako, a da se zastupstvo hrvatskoga naroda prije izminka dočelnog roka jednostavno i doslovno pošalje kućama njegovim. No pravi razlog svim razpustima bio je uvijek jedan te isti, nikad ne promijenjen: pojedine vlade, u prvom redu peštanske i bečke, lačale su se razpusta sabora, da uzmgnu lakše provodjati svoje osnove u Hrvatskoj. Čim bi jedna ma kakova zaprieka njihovom radu nastupila, razpust sabora je tu, da uvede smutnju u hrvatske redove, a ovu su Magjari izrabljivali, da lakše prođu sa svojim namjerama.

Predstojeći razpust hrvatskoga sabora opet je jedna kretinja vlastodržaca, koja bi po hrvatske interese imala biti udarac. Ban dr. Tomašić, koji svoju silu i bezobzirnost temelji na povjerenju i punomoći, koju mu je dao magjarski ministar predsjednik grof Khuen-Hedervary — koji opet uživa povjerenje krune — vrši svoju misiju zamjernom brzinom, uztrajnošću i spretnošću. Razpustio je koaliciju, koja se je bila ponadala, da će je on oživiti, da će joj dati državničke sposobnosti, koje sama ne posjeduje, da će joj on biti mostom sa Peštom i Bečom, te joj za dug niz godina osigurati vladu; stjerao je u kut njegove vodje, koji su se već igrali malih diplomata i mogućnika; ponovno je uveo u javni život elemente, koje je g. 1903. za uvijek bilo pokopala; jednu stranku, koja se je još kitila radikalnim i državopravnim programom, privezao je uza se, a sad nakon što je sve to liepo i gladko izvršio ide u izbore, da i njegovo ime odjekne u izbornim borbama.

Dr. Tomašić je svoje račune vrlo dobro učinio. Učinio ih je i Khuen. Oni, koji su na dolazak Khuenov na stolicu magjarskog ministra predsjednika sa nepovjerenjem gledali, imali su sasna pravo. Khuen je poznaoac Hrvatske i ljudi u Hrvatskoj! — ovako su klicale peštanske novine, kada bi se Khuenovo ime dovelo u savez sa hrvatskim pitanjem. I zbilja, Khuen je pokazao, da izvršno pozna „svoje ljude“. Izbor Dr. Tomašića za bana, najbolji je tomu dokaz. Jer i ovaj je „poznavaoć ljudi“ te je na toj svojoj sposobnosti gradio kulu svog uspjeha. A uspjeh sastoji se u tom, što mu je uspjelo uliti novog života i nove snage jednoj stranci koja formacija, za koju se je na sva usta govorilo, da se je . . . mumificirala. On name u novi život uvadja jednu jedinstvenu stranku, koja ima da preuzme ulogu stare magjarske stranke, a s njom da ponovi sve tradicije nekadanjih „klubova“, koji su bili vladji vjerni na svaku komandu, bez razmišljanja i bez razpravljanja.

Više puta smo na ovom mjestu iztakli pogubnost one bezglave politike, koja se u Hrvatskoj vodi. Više puta smo upozorili na uzroke, koji to omogućuju. A sad nam se još jednom pruža prigoda, da konstatiramo, kako svaka politika u Banovini, koja nije pravaška, mora da bankrotira. Nekoliko godina koalicijske ere, koja ovako mizeran završetak ima, mora da uvjeri svakoga, kako je kod nas bezuspješna svaka dvolična i neiskrena politika. Koalicija je htjela biti popularna pred narodom, a opet uživati milost visokih krugova, htjela je na riečima u nekim prigodama biti radikalna, a pred vlastodržcima puzati se i klanjati se; htjela se je igrati „novih era“, „rezolucija“ i „divskih borba“, da omogućiti povratak khuenovštine i svega onoga, što ona sobom donosi.

Koaliciji se može pjevati „requiem“. Najbrojnija stranka u njoj izlazi iz nje i pristupa k onomu, koji joj je dao smrtni udarac. S njim ide u izbore te će se sučelice naći na izbor-

nom mezevu sa onima, s kojima se je do jučer bratila. Ona će Tomašiću pomoći, da nekima otme peštanski mandat, kojeg su se tako grčevito držali. S tim će ih maknuti sa javnog površja, a s njima će nestati i šarenjaci politički. Jedini uspjeh svega ovoga biti će taj, da će arena, polje borbe biti čisto, a na njemu samo dvie vojske suprotne: magjarsonska, nagodbenjačka, unionistička na jednoj strani, a na drugoj strani oporba radikalna i državopravna, pravaška. Oni koji su sad postrance, ili će se kroz kratko vrijeme izgubiti ili će morati pristati uz jednu ili drugu ideju. Tako zvanim „divljacima“ ne će biti mjesta, ili, ako bude, biti će tu samo kao mrtve figure.

U znaku unionizma stupa dr. Tomašić na izbore. Izgledalo je, da neće više biti nemoguće voditi izbore u Hrvatskoj s tim programom. Sad evo opet i toga, a s tim jedno razočaranje više.

Za sve to može Hrvatska jedino zahvaliti sićušnosti i sebičnosti ljudi u koaliciji, koja si je u poviesti Hrvatske crnim slovima ime zapisala.

ŠIBENIK, 13. kolovoza.

Sjednica Uprave stranke prava. Na sjednici uprave stranke prava, koja se obdržala dne 11 o. m. u Spljetu i trajala jutrom i popodne, pristupili su brojno članovi uprave i pozvani zastupnici.

Pri razpravi prve točke dnevnoga reda, biva o novijim političkim događajima u Dalmaciji, postigao se najpovoljniji sklad na osnovi dosadašnjih načela i tendencija stranke prava. Zatim se odlučilo držati godišnju skupštinu svih pravaša u Dalmaciji na 5 Rujna u Šibeniku.

Nakon jednodušnog rješenja raznih nutrnjih pitanja stranke, zaključena je sjednica u šest sati po podne pozdravnim govorom predsjednika vlč. Don. I. Prodana od svih prisutnika burno pozdravljena.

Prena ovomu zaključku naše uprave upozorjuju se članovi stranke prava, da je ovin skupština urečena, a da će dnevni red i narociti poziv biti izdan, kroz koji dan. Medjutim radi kratkoće vremena dobro je, da se već sada pripravljaju pristaše stranke prava na skupštinu.

„Demokratske“ obavijesti i „zdrav razum“ gospara dubrovačkih. „Sloboda“ izvješćivao sasanku upravnog odbora stranke prava u Spljetu. Ona zna što se je zaključilo, koliko je učestnika bilo itd., i zna također da se sjednica držala u prostorijam „kršćanskog-radničkog društva“ . . . a kad tamo, sastanak je bio u pravu u „Hotel belle vue“. U to će kao „Sloboda“, koja još ni sama nezna jesu li njezini gospodari pokleknili pred Mihaljevićem i ostalim bečanima ili ovi pred . . . Tartaglione.

Gospari dubrovački pak ne uzdižu oči prema Beču, ne, oni i na sami mig lčvečevac rade što on hoće i već su pripravnii ne samo ne prosvjedovati protiv pripojenju Bosne sa Dalmacijom, nego i pristati na to sjedinjenje. . . Naravno, gospoda u Dubrovniku su veliki „radikali“ kao ono za vrijeme aneksije; i pametna su, jer kako se sami hvale „ono malo mjesta što im još ostaje, pridržali su za zdrav razum“.

Taj „zdrav razum“ oni još kušaju samo kad je po sriedi pravaštvo, ali eto reklo bi se, da im kušnja ne daje dobrih uspjeha. . . Kad bi pravaši imali vlast, okladili bi je, da bi gospari dubrovački bili svojim razumom protiv svima onima, koji bi bili protivnici pravaša. A pravaški program? Kad bi pravaši bili u vlasti, oni bi bili najpametniji političari, a njihov program to bi bio credo gospara dubrovačkih oko „Crvene Hrvatske“. — Eto, to je njihov razum, njihova politika.

Izstupi iz Utvare. Čitamo u splitskom „Danu“ dvie izjave, kojima se najavljuju dva izstupa iz Utvare. Jedna izjava i nije izjava, već čitav članak, a potpisana je po veleč. D. Vici Mediniu. U tom članku veleč. Medinil obrazlaže sve uzroke, koji su ga potakli da iz Utvare izstupi, ali istodobno niže i neakove razloge, radi kojih ne će ili ne može da stupi

u pravašku stranku. Ne znamo čemu pripisati takova razlaganja, kada veleč. Medinia nije nitko kuckao po prstima, da svoje ne-stupanje u stranku prava opravda.

Druga izjava potpisana je po zast. D. Frani Ivaniševiću, kojim potvrđuje jednu svoju prijašnju usmenu i jednu pismenu istovjetnu izjavu.

Naši posebni izvještaji.

nv. Razpad Koalicije. Zagreb 16 kolovoza. — Slžbene „Narodne Novine“ objelodanile su kraljevski reskript, kojim se sabor sazivlje dne 22. ov. mj. Iza toga je predsjednik sabora Dr. Medaković izdao saobćenje, u kojem se ta sjednica zove svečanom, a na njoj da će se pročitati drugi reskript kraljev, s kojim se sabor razpušta.

Ovim činom postaje izvršenim drugo dio Tomašićeve misije. Prama informacijama, koje sam crpio na raznim mjestima, razpust sabora vrlo nemilo djeluje na pokretaše i srbobranovce. Njihov položaj postao je najrizičniji. Tomašić je proskribirao nekoje ljude baš iz njihove sredine, te im i zabranio ulaz u novu jedinstvenu stranku. U krugovima proskribiranih opaža se neka potištenost, koja postaje sve to jača. Vodstvo je izgubilo glavu, jer još ne zna, što bi sad? Ili zbilja opet u tu nesretnu opociju sa Pribičevićem ili pred Tomašićem i pokleknuti napraviti mu na silu nasmjano lice sredovječnih šitonoša, koji su pred hatom svoje gospodarike prigabili koljenom. Prvo znači propast, financiarni bankrot, gubitak nekih i tako malobrojnih mandata, drugo . . . drugo ne bi bilo tako strašno, ama što će na to „sviestni pristaeše?“ Čuka se uz to, da su i „Pokretu“ dani odbrojeni, jer da ga stranka ne može više uzdržavati. A s druge strane ima nekih ter nekih, koji samo čekaju da bi s Tomašićem se izmirili, jer im poju pievca na ratnoj nozi nikako ne ide u tek. Ako svi znaci ne varaju, pokretaštvo je na zapadu. Došlo je amo do toga, da će pokucati i na kese dalmatinskih „demokrata“ (vidi se dno i njima!) To je znak već podpune propasti.

Što se drugog tiče, Pinterović i Neumann, te dvie nove zvijezde na amošnjem političkom obzorju, uspujevaju u radu za Tomašićevu stranku. Oni će mu pri izborima dati svu svoju stranku, a uz njih će i drugi. Kako će razmjer u novom saboru biti, to se još ne zna, ali bi prije vjerovao, da će Tomašić dobiti većinu.

Sveobća amnestija za političke krivce. Primamo iz Beča: Prigodom svog 80. rođendana, kralj će pomilovati sve političke krivce. U prvom redu biti će pomilovani oni politički krivci, koji su osuđeni radi uvrede Veličanstva (§ 163. k. z.). U drugom redu bit će u pomilovanju uzeti u obzir svi oni, koji su bili sudjeni radi veleizdaje (§ 58. k. z.). [Najveći broj pomilovanih biti će među onima, koji su sudjeni na temelju §. 65. k. z., t. j. oni, koji su radi bunjenja javnog mira i poredka, te radi širenja bunтовnih spisa bili osuđeni, da svoju kaznu izvrše u državnim tamičama. Konačno biti će pomilovani i oni politički krivci, koji su sudjeni radi odpora vlastima ili pojedinim vladinim organima (§ 300 k. z.) te oni, koji su sudjeni radi podstrekavanja na neprijateljstva protiv drugoj narodnosti. Skupni politički krivci, koji su svoju kaznu izvršili, biti će isti dan svečanosti pušteni. Za one krivce, koji su se prizvali protiv osude, proces će jbiti abolidan. Za one, koji se nalaze u iztražnom zatvoru, biti će iztraga obustavljena i oni na slobodu s mjesta pušteni.

Razoruzanje Macedonije. Primamo od prijatelja iz Carigrada: Macedonsko pitanje je ponovno na dnevnom redu. Ima par godina, da ono nije na Balkanu zaokupljivalo interes javnosti, koji se je bavio padom prijašnje absolutističke vladavine i ustavnim novim režimom mladoturaka. Ima dvie godine, da nije bilo govora o macedonskim reformama, o akciji evropskoga oružništva, o predlogu sir Eduarda Greya. Sad iznenada je Macedonija ponovno izprivla na površinu. Mladoturki režim, naime, koji neće da trpi svaki čas razne glavobolje od

ovog ili onog oružanog ustanka, počeo je po svoj zemlji provodjati razoruzanje. Prvo razoruzanje bilo je u Albaniji, te je ono izazvalo poznati ustanak od nazad malo sedmica, koji je morao biti ugušen oružanom rukom brojnih turskih četa, a koji je stajao mnogo krvi. Nakon Albanije došao je na red Hauran-kraj u Aziji, a razoruzanje istog ponovno je dalo povoda ustanku, mrtvim glavama i pobuni iste vojske u Carigradu. Sad je Macedonija ona, koju treba lišiti oružja. Da ovo nije lahko izvesti, više je nego poznato. Oružje je u Macedoniju uneseno, i to izvršno oružje, sa svih strana. Macedonske narodnosti, Bugari, Srbi i Greci, dobivaju podpore od svojih sunarodnjaka iz odnosnih slobodnih kraljevina, a ta je pomoć u oružju, novcu i u ljudima. Premda se vode borbe i između pojedinih ovih narodnosti, ipak je najlučiji zajednički boj protiv Osmanlijama, koji sve kršćane proganjaju i robe. U Macedoniji se vodi mali rat, iz zasjede, guerillski. Odvažni, jaki, spretni ljudi, koji smrti u oči gledaju i koji ne imaju što izgubiti, postavse na čelo pojedinih odjela od 6, 8, 10 do 20 ljudi, te živeći od ratnog harača i pljačkanja, vode postulozni život, dočekajući Turke u klanicama, noću napadajući njihove kule i sela, te osvjećujući svoje sunarodnjake pod hajdučkim geslom „glavu za Turka, zub za zub“, radi svih progona, koje od Turaka podnose. Okolnost, da Macedonija nije razoružana, da već djeca posjeduju svoje puške i revolve, omogućuje ovakova dnevna krivca Čarkanja. Porta, da tomu na kraj stane, odlučila je i Macedoniju razoružati. Medjutim razoruzanje se provodja takovim načinom, da mora izazvati jaku odpor. Turske čete najvećom brutalnošću odnose oružje i pri tom nad kršćanima izvadjuju brojna nasilja. K tomu postupaju i sasna pristrano, jer, dok Grcima, Bagarima i Srbima odnose oružje, dotle ga Turcima ostavljaju, onemogućujući obranu kršćana pred progonom Turaka. Sve ovo moralo je izazvati razne sukobe, te je Bugarska preko svog ministra predsjednika Malinova već prosjedovala, a pučanstvo u Macedoniji samo uz krv predaje oružje. Do jučer se je govorilo, da će uslied toga doći do oružanog sukoba između Turske i Bugarske, a sad se to oprovrgava. Svakako nije utješljiv znak vidjeti s jedne i druge strane granice brojne čete dviju država, koje su spremne svaki čas da prođu na protivnička zemljišta. Uzprkos umirujućim glasovima, još se ne može reći, da je svaka ratna pogibelj odstranjena.

Političke viesti. Situacija u Austriji. Organ dva Šušterčiča „Slovenec“ javlja: Iza 18 kolovoza započeo će vlada s priprepama za jesensko zasjedanje carevinskog vieća. Vlada je na čisto o tome, da je sadašnja parlamentarna većina preslaba i nesigurna za izvadjanje velikih vladinih osnova. Za to će ona sadašnju većinu povećati i u tu svrhu razbiti „Slavensku Jednotu“. Vlada kod toga osobito računa na dvie stranke u „Slavenskoj Jednoti“: na Mladočehe i klerikalne Čehe, koji da odavno čeznu za vladinim stolicama, te će se bezuvjetno prikloniti vladinoj stranci, ako dobiju jednu ministarsku listnicu. Mladočeše će iz straha da kod novih izbora ne izgube mnogo mandata pristupiti k većini. Medjutim, nije baš vjerovatno da će te stranke učiniti ovaj korak, koji bi bio samo Niemcima i vladi ugodan.

U pražkom „Venkovu“ piše zast. Udržal, da među Česima ne vlada jednodušnost u pogledu borbe s Niemcima. Češki radikali su izstupili iz „Slavenske Jednote“, a na to se spremaju i vodje Neoslavizma. A to nije dobro. Česi su preslabi, da sami vode veliku politiku, pa moraju tražiti saveznika. Osim toga moralo bi se pristupiti izradbi jednog obćeg češkog programa, koji bi vriedio za sve češke stranke.

Položaj u Poljskom klubu. Nakon izključenja zast. Germana iz poljskog kluba, nastale su u istom izravice, koje se još nisu smirile. „Dziennik polski“ u Lavovu donosi članak, u kojem veli, da u narodno-demokratskoj stranci vlada nezadovoljstvo protiv sadašnjeg vodstva stranke i to s toga, što je ono povelu borbu protiv sadašnjemu režimu i namjestniku,

za što je stranka preslaba. Usled toga, da je vodstvo učinilo ostvarenje političkih težnja stranke nemogućim. Krakovski „Naprzod“ napadaju vođu svepoljačka Grabskija i veli mu, da je njegova stranka pomoću vlade došla do mandata. Zast. Stapinski je izjavio, da sa veseljem pozdravlja izključenje Germana iz stranke, jer da će se usljed toga ponovno postići mir u poljskom klubu.

„Lidove Novine“ javljaju, da će osim zastupnika Bataglie i Germana izstupiti dalnjih 9 zastupnika i članova iz saveza poljačkog narodno-demokratskog saveza, pa da će se konstituirati u posebnom klubu sa dr. Germanom na čelu. Prema tome, vele „L. N.“ upravo je smešno tvrditi, da ne postoji kriza u svepoljačkoj stranci, kad je neoboriva činjenica, da je iz nje izstupilo više od polovice članova.

Medjutim „Glas Naroda“ javlja, da će se zast. Germanu priključiti svi zastupnici, koji su iz svepoljačke stranke izstupili, te da će ova skupina stupiti u prijateljske odnose sa pučkom i konzervativnom strankom. Ova nova koalicija imala bi srušiti dr. Glominskoga za predsjedništva poljskog kluba. Kako se vidi, sve same protuslovnosti, a baš ovi je najbolji dokaz, da se ipak nešto izpod vode sprema.

Agresivnost Niemca. U posljednje doba imali smo već u dva mahla prilike, da zabilježimo znakove, pa i krvave znakove magjarske agresivnosti. Ne kanimo stoga opetovati događaje u Poštorni i Iglavi, nego ćemo odmah za bilježiti i treći slučaj. Usled kolosalnog terora Niemca morati će se sokolski slet u Celju održavati u policijsko strogo propisanom granicama. Slet se ima održavati 14. i 15. o. m. j., no oblasti su ga dozvolile samo pod tim uvjetom, da se svečanost održi u nedalekom Gaperju i da vanjski gosti na sletu ne izđu iz vlaka u Celju, nego na postaji Stove udaljenoj 4 km. od Celja. Čitavi svečanostni prostor bit će okružen vojništvom i oružništvom. Iz Stova imali bi učesnici ići u Gaperje pješice.

Hribarov izbor za načelnika nije potvrđen. „Slovenski Narod“ javlja, da zemaljska vlada nije preporučila ponovni izbor ljubljanskoga načelnika Ivana Hribara krajbu na odobrenje. Isti list saopćuje, da će gradsko zastupstvo, ako se usprotivi ovom nepotvrđenju, biti razpušteno, te bi odmah bio na čelo gradske uprave postavljen vladin komesar. Tvrditi, da izbor Hribarov neće biti potvrđen, očekuje se već za koji dan.

Obustavljenje putnice između Austro-Ugarske i Srbije. U dobro upućenim krugovima govori se, da će putnice biti odmah obustavljene, čim postane perfektan ugovor između Austro-Ugarske monarhije i Srbije. Kako je poznato, uvedene su putnice, kad je buknuo carinski rat između ove dvije susjedne države.

Španjolska i Vatikan. Parizki „Temps“ javlja, da Canalejas sprema zakonsku osnovu o razstavi crkve od države po uzoru Valdeck-Rousseaua, te da će uvesti laičke škole.

Prema rimskim vestima, odustali su katolici od nedjeljne demonstracije u San Sebastiano na nalog pape, koji je hito time pobiti razširene vesti, da Vatikan raspire agitacije protiv Canalejasovom ministarstvu. Pio X., veli se nećelje, da je dao razumjeti don Jaime Bourbonskom, kako je njegova želja, da se obustave sve demonstracije katolika u Španjolskoj i da pretendenti u tom smislu djeluju na svoje pristae. U isto vrijeme, da je papa pozvao kongregaciju za izvanredne crkvene stvari, da stvori odluku, koja bi omogućila, da se opet nastave pregovori sa španjolskom vladom. Tim povodom da će pregovori opet započeti za koji došasti dan.

Kretsko pitanje. Kako je poznato, uzprkos svim protivnim zaključcima, Rhallisove stran-

ke na Kreti, koja je u svezi sa Venizelosom, odlučila je kandidovati pet Krečana za grčku narodnu skupštinu. Povodom toga porta se je obratila na velevlasti zaštitnice Krete, da to zaprieče. Ovo dana je porta primila od velevlasti odgovor, u kojem se veli, da velevlasti ne će dozvoliti izbor i odašiljanje kretskih zastupnika u Atinu i da će u tome aktivno postupati.

Talijanski kraljevski par poći će uz pratnju dvaju oklopnjaca u Bar, a odatle na Cetinje, da prisustvuje jubilarnim svečanostima knjaza Nikole. U barske vode će također doći eskadra talijanska, koja će izvaditi velike pomorske vježbe.

Veliki vezir u Marjinim Laznima. Veliki vezir turski ovo dana otići će na liečenje u Marjinje Lazni, a za vrijeme njegovog odsustva voditi će njegove poslove Šeik ul Islam. U Marjinim Laznima će se veliki vezir sastati sa grofom Aehrenthalom.

Protujapanski pokret u Koreji neprestano se širi i zaostriže. Tajna udruženja se osnivaju sa svrhom, da na sve načine uništiju Japance. U najnovije doba je osnovan tajni savez, koji se prieti smrću svakom Korejcu, koji bude stajao ma u kakovoj svezi s Japancima.

Dar knjazu Nikoli. Kralj Franjo Josip poklonio je knjazu Nikoli za njegov jubilej dva konja plemenite pasmine.

Stogodišnjica Cavoura. U sriedu je po svojoj Italiji bila osobitim načinom proslavljena stogodišnjica glasovitog talijanskog političara i ministra Cavoura. U Turinu su bile najveće svečanosti, kojima je sudjelovao kralj Viktor Emanuel sa nekim članovima kraljevske kuće. Ministar predsjednik Luzzatti održao je u Cavouru važan govor.

Bugarski kralj Ferdinand ide na 18. o. m. j. na Cetinje, da prisustvuje jubilarnim svečanostima.

Naši dopisi.

Makarska, 10. kolovoza.

Brzovjani pozdravi dr. Smoldaki prigodom njegovog izbora. U „Slobodi“ čitali su se brzovjani pozdravi iz Makarske otku maloga puka. Na te brzovjane pozdrave nismo se osvrnuli, jer nije zaslužilo. Nu pošto javnost može biti zavarana sa tolikim podpisima, to ćemo ih prikazati, da se vidi koji su. Brzovjaka naravno obara se na svećenstvo i njihov rad. Prvi je podpisan stari Dr. Vranjčan. Bog ga osvjetlio, ali će se on sjećati, koliko je svećenstvo za njega pretrpjelo i žrtve doprinijelo u doba borbe sa pokojnim liečnikom Dr. Vrcanom autonomnašom, ali inače čestitim čovjekom. I stari je Rismondo pozdrav poslao. Razumijemo, da je on tast Smoldakov, pak stari Pjero misli, da će izborom njegovog zeta biti profita familiji, ali ipak i ako je star, to će se moći dobro sjećati, što su mu učinili popi i fratri, još u doba, kad o Smoldaki nije ni govora bilo. Pavlinović, Puratić, Ljubić i Bašković, te toliki drugi učinili su dobra šjor Pjeri, a on iz zahvale proti svećenstvu udara na njih i to pod svoje stare dane. O dr. Bari Vrankoviću ne ćemo govoriti, jer je on dostojan, da ga nadahnjiva i upućiva „velikim“, „slobodoumnim“ ideama mali Gigi Belo. Inače dr. Bare zastužuje, da se s njim postupa onako, kako mu se već češće dogodilo. . . . Upadno je, što u brzovjanci nije ime i obćinskog liečnika Jurakovića. Ta on je desna ruka proti „crucima“ i „klerikalcima“, i ako lukav hoće da se sakrije. Njegov istomišljenici kažu, da su bili razdrjeni proti njemu, što nije i on podpisa, a da je to učinio zbog interesa. Kad tako o njemu misle njegovi prijatelji nemamo ništa protivna, pak vjerujemo da je tako. I obćinski tajnik Marinović sa činovnikom obćinskim Pavlovićem, pri-

ključili su se brzovjanci. Marinović, koji se je više puta znano preporučiti popima i fratrima, koji je ne jedanput znano pogođen izići iz svećeničkih dvorova, koji je do nazad par mjeseci svega i svučera sipao proti utvaršima Vukoviću i Antičiću, a svećenstvo hvalio, koji je znao jednoč jednom redovniku nakon propovijedi čestitati i tom prigodom napadao je Smoldaku i njegovu nauku, a sada eto i njega proti „crucima“ i „klerikalcima“. Nu što češ, takova su znana vremena. Onim, kojim učinili danas dobra, danas ti zlim odvraćati, pak se nije tomu čuditi ni od obćinskih činovnika Marinovića i Pavlovića, kad se znade, što li sve nisu oni učinili načelniku Klariću, onomu, koji im je dobra učinio. Neke upamte, da dobrota i plemenitost Klarića neće više moći uplivisati na stranku prava, već će ovo sa ljudima poput Marinovića i Pavlovića kad li, tad li obračunati, a to bi se i prije bilo dogodilo, da nije bilo dobrote Klarića, koju stranka nije odobravalu. Među ostalim podpisanom na brzovjanci ima mnogo bezpametne čudjelje. I ovim smo široj javnosti prikazali pojedine na toj brzovjanci podpisanu.

Hvar, 8. kolovoza.

Opravdane tužbe. U ovo malo mjeseci od kako naš obćinski liečnik dr. Machiedo sredi na stolici prisjednika zemaljskog odbora u Zadru izmjenjuje ga četiri liečnika, pošto se sve do danas nije odrekao mjesta obć. liečnika. I tako od prigode do prigode traži sad jednoga sad drugoga liečnika, koji bi ga zamjenio. Da liečniku zamjeniku oblakaš trud, znače on sedmično zaletiti se do Hvara, da mu tobože pripomogne. Zemaljski odbor šuti, a šute i obćinari, ali ovi još ne za dugo. U ovo zadnje doba zamjenjivao ga je dr. Ferri. Ovaj gospodin poznat radi njegove sposobnosti, dobra srca i susretljivosti, u malo vrijeme stekao je među nama najbolji glas i s toga svak u Hvaru žali njegov odlazak. Boravio je među nami samih 6 mjeseci, ali je u narodu ostavio najljepšu uspomenu. Sada za koji dan nalazi se među nami sam dr. Machiedo. Dobio je nekoliko dana dopusta da se odmori od „napornog“ rada, a zatim će ga zamjeniti naša domaća vriedna sila mladi dr. Roić, ali žalibože za samih 5 do 6 sedmica. Zatim treba opet tražiti drugoga liečnika i tako napried za ciljih 5 godina, do novih saborskih izbora, dok naš doktor ne uvidi da li mu je stalna stolica na zemaljskom odboru. A obćina? Na vrbi svirala. Na zem. odboru visi u ovom poslu utok obćinskog vieća već u više mjeseci, te pošto je sam dr. Machiedo zdravstveni referent, uhvati ie, da će utok biti „brzo“ riešen.

Zadnjim mojim dopisom dotakao sam se i naćeg hygieničnog društva. Apriti cielov U jednu rieć proglasiše me špijunom i nepatriotom. Glavni im je posao bio tražiti dopisnika. U dvojbi na dr. Jerko, kako ćujem, nagovarao talijanašta da denunciraju jednog uglednog činovnika Hrvata, koji među nama uživa najbolji glas, osobito pak među pukom. Dakle čovjek nije patriota što je iznio tekar četvrti dio — nota bene — četvrti dio razpoloživog materijala o hygieničnom društvu. E pa dobro. A što su ono 50 vstviestnih pućana, koji na jućerašnjog skupštini „Pućke blagajne“ zaniekaše hygieničnom društvu traženi zajam od 20.000 kruna? Jesu li i oni nepatriote? — Nade je, da će naš zastupnik Dr. Machiedo ovo dana, što je među nama, posvetiti svu svoju brigu oko napredka hrvatske misli u ovom grad, osobito što se tiće obnove uprave društvenog kazališta, kojim talijanaštima po svojoj volji. Ovo je naša obća želja, a njemu će to tim lakše za rukom poći, što je glavom njegov otac predsjednik istoga društva, koji čast nezakonito obnaša već od 4 godine. Ali ob ovom drugi put obširnije.

Iz hrvatskih zemalja.

Odkriće Mihanovićeve spomenika. U nedjelju je u Klanjcu na svećani način otkriven spomenik pjesniku hrvatske himne Antunu Mihanoviću. Spomenik je izradio Frangeš, a stoji 7000 kruna, što je namaknuto dobrovoljnim prinosima. Kod odkrića pjevala su pjevačka društva „Sloga“, „Kolo“, „Sloboda“ i samoborska „Jeka“. Kod odkrića je govorio dr. Ortner. Kao izaslanici vlade prisutni bijahu, Jelačić i podžupan Brećinščak. Prisutni bijahu predsjednik Jugoslavenske akademije Smićički, predsjednici hrvatske i slovenske Matice Kućera i Ivesić, od književnog društva Babić-Gjalski, načelnik Zagreba Holjac, načelnik Varaždina Magdić, istarski zastupnici Spinčić i Trinajstić, zast. Peršić, te podpredsjednik Dalmatinske Matice dr. Karić i dr. Proslavi je prisustvovalo oko 8000 duša. Proslava je protekla u najvećem oduševljenju, a Klanjecem se je cio dan orila pjesma: „Ljepa naša domovino...“

Važni dokumenti za gradju poviesti podbravskih gradova. Čitamo u „Kroat. Kor.“ Od nazad nekoliko dana nalazi se u Beću za grebački profesor povjesti Dr. Rudolf Horvat, gdje se bavi sa izraživanjem dokumenata o prošlosti grada Varaždina. Dozvolom zajedničkog ministarstva financije bio je omogućen profesor dr. Horvatu pristup u državni arhiv, koji se nalazi u zgradi zajedničkoga ministarstva financija. U ovom se arhivu, kako je poznato nalaze svi spisi, koji se tiću dvorske komore. Poznato je, da je dvorska komora prije sabirala po Hrvatskoj tridesetinu (tricesimae). Kod pretraživanja spisa našao je dr. Horvat na račune o uzdržavanju vojske za bivšu granicu. Iz istih i drugih spisa sakupio je oćevi broj podataka veoma važnih, a dosad nepoznatih, koji se tiću povjesti grada Varaždina. Listajući pojedine snopiće u arhivu padne mu pod ruku na jednom i jedan oćevi snopić, koji na prvi mah nije odavao tajnu, te za našu poviest sadržavaju njegovi listi. Otvori snopić i već na prvom arku nižu se povjestnički podatci za grad Koprivnicu. Što je dalje listao snopić, to su zaredice sledila nova odkrića. Iza Koprivnice, eto arka, na kojem je govor o Gjurgjevcu, pa o Virovitici, dalje o Virju, Ludbregu itd. Kako prof. Horvat kaže, svi su od njega pronađeni dokumenti od velike važnosti za poviest ciele Podravine. Veliki je dio podataka dr. Horvat već prepisao, a kani ih upotriebiti u njegovoj radnji o poviesti Varaždina i ostalih podbravskih gradova.

Vraćanje izseljenika. Budimpeštanski „Az Est“ donosi iz Newyorka, da američke oblasti u novije vreme vraćaju u sve većoj množini iseljenike iz Hrvatske i Ugarske sa Elite Islanda. Neki dan ih je vraćeno 240, a u zadnja tri mjeseca 10.000. Naturalizirani iseljenici iz Hrvatske i Ugarske su silno ogorćeni radi ovoga postupka, pak se priete, da će kod prvih izbora glasovati proti republikanskom kandidatu. Iseljenički nadzornik Magjar Drag. Semsey, koji već 25 godina obnaša tu čast, položio ju je radi toga.

Špijunaža u Osieku? U Osieku je uapšen srpski častnik Kosta Ristić, koji je nagovarao jednoga pionirskoga podčastnika da priedje u srbsku vojsku.

Ante Tentor. U Puli umro je sudbeni savjetnik i književnik Ante Tentor. Pokojnik je bio duže vremena teško bolestan na želudcu, te ostavlja razvijenom suprugu i sina.

Samoubojstvo. U Zagrebu nadjen je u Maksimiru ubijen odvjetnik Dr. Adalbert Crnojević. Razlog samoubojstvu bit će neizlječiva bolest. Pokojnik bio je šurjak bana dra. Tomašića.

Novi trščanski biskup. Doznaje se, da je na izpraćenu stolicu nadbiskupa, nakon imenovanja Nagla koadjutorom u Beću, imenovan mons. Franjo Castelliz, dosadani upravitelj gorickog sjemeništa. Novoinmenovani biskup je osjećajem žestoki talijanaš, premda nosi slovensko ime.

Prvi zastupnički kandidat javlja se iz donjeg grada Osieka, koji je do sada zastupao dr. Vladimir Kovaćević, ali jer je javni bilježnik, ne može više da kandidira. Kandidatura je ponudjena dru. Dragutinu Neumanu, osjećkom podnaćelniku.

Kolera u Trstu? Službene se viesti o tobožnjem jednom slučaju kolere u Trstu najodlućnije oporograva te se konstatira, da se je radilo samo o obćinom slučaju griže.

Iz grada i okolice.

Sjednica mjestnog kluba stranke prava. Predsjednik mjestnog kluba stranke prava, nar. zast. dr. A. Duličić, sazvao je za sutra u nedjelju u 11 sati izjutra klubsku sjednicu. Preporučuje se članovima, da u što većem broju pristupe.

Pereat Rochus.

Talijanski: A. Fogazzaro. — Preveo D. M. Vežić.

— Medjutim će se ovo ja isproviediti — pričavrlja ovaj. — Mućite, mućite i ne odapirajte se, liepih ćete ih ćuti.

— Ovoga trēna nikako pa nikako — odapre se Don Roko i ustade. — Za sada se nieste pripravili. Sada se zahvalite Bogu i Gospi, da su vam se takli srca, pa ajte kući. Sutra ćete k misi, a zatim ćemo jošte ostati na samo.

— Neka bude tako — odgovori Moro. — Kako znate.

Don Roko klekne na tavan uz divan i reći bi, da obazriće sa glavom, isćekuje, kako će i on na isti način.

— Kako znate, kako znate — navrati se Moro. — Mene paći u jednome koljenu, i svoje ću molitive izmoliti sjedeći.

— Dobro, sjednite ovdje na divan, bit će vam narućnije, rieći scem pratle, a očima eto uprite sućelice u Raspetoga. Ajde liepo, pomollimo se Bogu i Gospi, da vas uzdrže u ovim

svećim odlukama, da postignete sreću i da se skrušeno isproviedite.

Neneto ovo izusti, počne Don Roko slovkat i Oćenaše i Zdravemarie“, uzdićući često bogomoljno smrskano oblićje. Moro mu zasio na divan, odgovara. Bi reći, da je on isproviednik, a onaj drugi pokornik.

Najstrag se Don Roko prekrsti i ustade se. — Sad sjednite amo, da se isproviedim — izusti Moro, ko da nije ništa ni bilo. Don Roko jeknu glasom. Zar se niese jur sporazumjeli, da će se ko sutra isproviediti? Onaj ko da ne ćuje na ono uho, već upornom ravnodušnoću upro, da u istu zabada. Ajde i zavežimo je! — odvali ti on od jedne. — Pomjite, jer ja počinam.

— Velim li vam, da niti je moguće, niti ja hoću — pritućnu Don Roko. — Velim vam, ajte svojoj kući. Ja ću sad na počinak.

— Jok! — izvije on. — Ne odoste vi. Zar ja ne mogu još i noćas umrieti? Zar nije dosta, da Bog u me pułne, evo, na ovako? Pułue u petrovlačju i utrne je.

— A oćem li u pakao i vi ćete znajte samnom! — nastavi on muklim glasom u tami,

Biedan se pop, pri ovom nenadnom događaju u ovoj tami, zabezekne, niti zna na kome je svićpu, već se na istu navrača „ajmo, ajmo“, navićavajuć divan i razgoneć raširenim rukama uzdušje. Moro upali žigicom o rukav i Don Roko, prije nego se spusti teža pomrka od one prijašnje, nazri stol, stolice i tamašnog svoga pokornika.

— Jeste li vidjeli? — on će. — Sad ću početi i to najtežim griehom. Petnaest je godina, što se ne isproviedam, ipak je još težji grieh, što ljubakam s onom nagrdom, vašom služkinjom. — Corpo di bacco! — nehote se ete Don Roko.

— Ako sam vješ po vašoj vatrenici — nadostavi Moro — razlog je što sam amo, u vašoj odsutnosti, petdeset puta prišao, da s Lucijom jedem i pijem. Bit ćete se vi dosjetili, da vam fali i koja lira. . . .

— Ne, ne, ne znam ja ni za što — progundja Don Roko.

— Koja od ono nekolićak lira u vašem povlačniku, u prvom pretincu, s lieve i u kraju.

Don Roko odušitajnim uzdahom i boli i iznenadjenju. (Sledj.)

Izlet Krešimirove župe na slet Hrvojine župe u Splitu. Hrvojina župa je zakazala za 21 kolovoza svoj župski slet u Splitu. Za ovaj slet u Splitu se već sada čine velike pripreme te će svečanost biti bez sumnje lijepa. Već je više bratskih sokolskih župa prijavilo svoje sudjelovanje toj slavi, a

među prvima je to učinila i naša Krešimirova župa. O tom su danas obavještena sva društva župska, pa je očekivati, da će se za stalno sva odazvati i sudjelovati ovom sletu bratske župe u Splitu u što većem broju i tim bratski odvrati braci na ljubavi izkazanoj lani na 29 kolovoza prigodom sleta naše Krešimirove župe. Razni izleti pridonijeli će se taj dan za Split, te će jedan poći i iz Šibenika. Prama zanimanju, koje se do sada u građanstvu opaža, izletnika će biti lijep broj. Način putovanja, da li parobrodom ili željeznicom, biti će naknadno objavljen posebnim oglasom. Izletu će sudjelovati i „Šibenska Glazba“.

Braci izvršujućim članovima našeg Sokola preporučamo najtoplije, da redovno i imarno svake večeri pohađaju vježbe. To se u prvome redu stavlja na srce prednjačkom zboru, koji će prigodom sleta Hrvojine župe u Splitu vježbati. Zdravo! — Uprava.

Lična vijest. Zanjda tri dana boravio je u našem gradu vrlj rodoljub Dr. Filip Smolčić, prvenc pokraj. bolnice u Dubrovniku, sa cijenj. obitelji. Jutros prosledio je na dužji dopust.

Kotarska Gospodarstvena Zadruga u Šibeniku. Namjesništvo dalmatinsko potvrdilo je izbor dra Ive Krstelja predsjednikom i Krsta Jadronje pok. Jose podpredsjednikom Kotarske Gospodarske Zadruge u Šibeniku.

Primamo i rado priobučujemo. Na 11 o. mj. bio je u našem gradu sastanak srskog i redovničkog sveštenstva. Na tom sastanku uz svestrano razpravljanje, sveštenstvo se sporazumjelo za jedinstveni rad na vjerskom polju, te i osnovalo svoju stalsku organizaciju. Po tom povelu se rieč i o političkim prilikama Hrvatske, i tu se postigao sporazum za složno djelovanje.

Proveženje na pošti. Imao tu devet dana, da je poštanski poslovač na Siveriču, Emanuel Polić, otišao i napustio mjesto. Pošto je njegovo odsustvo postalo napadno, ured je bio pregledan te se je konstatiralo u blagoinj pnonevjerjen od 45.50 hiljade kruna. Polić je otišao u Trst, a otalen neznanu kuda. Nagodje se, da je otišao iz Trsta u Grčku. Vlasti vode iztražu.

Ratno brodovlje. Kako smo u svoje doba javili, jutros u 11 sati prispjelo je u našu luku ratno brodovlje pod zapovjedništvom podmornodvoje Antuna Hanse. Brodovi su ovi: I. divizije „Erzherzog Franz Ferdinand“ sa 1450 tona i 925 ljudi, zapovjednik Grgo vitez Kirchmayr, „Erzherzog Friedrich“ sa 10.600 tona su 660 ljudi, zapovjednik Eugen vitez Chmelarz, „Erzherzog Ferdinand-Max“ su 10.600 tona, 656 ljudi, zapovjednik Maksimilijan Njegovan. Drugom divizijom zapovjeda podmornodvoja F. vitez Müller. Brodovi su: „Hamburg“ su 8300 tona i 605 ljudi, zapovjednik L. Lins, „Batemberg“ su 8306 tona i 570 ljudi, zapovjednik Karlo Sudensacher, „Arpad“ sa 8300 tona i 572 čovjeka, zapovjednik E. Höchsmann. Brodovlje odlazi u utorku.

Iz Knina nam pišu, da je sve lozano. Što je bilo u „Slobodi“ glede svetkovine sv. Ane na Kosovu, buduć je tu učestvovalo na stotine Hrvata i Hrvatice, koji na povrtaku kao obično kličahu hrvatstvu i pravaštvu, koje živi i živi će u Kninu. Ovoliko na znanje izrodima i lažljivim dopisnicima!

Sa izložbe žen. ruč. radnja kod građanske ženske mjestne škole poneli smo prošlih dana najbolji utisak. Izložene radnje dokazom su koliko li se sve može učiniti i postići i u kratko vrijeme, gdje je revna nastojanja, spremne i ljubavi. A ovim svojstvima zbilja se odlikovala vrla učiteljica gdj-ca E. Zagorec, koja je pobrala hvale od svih onih, koji posjetiše ovu izložbu, a među ovima i od samog ravnatelja splitske obrtničke škole veleučnog gosp. K. Tončića. — Ženska gradj. škola zatvorena je na 7. t. mj. službom božjom u crkvi sv. Ivana, preke koje su učene pjevale, a onda u dvornici iste škole govorom upravitelja U. Rossina, i govorom nadzornika Sinčića, kojim je izrazio hvalu i priznanje doja-košnjim nastavnica, koji ostavljaju žensku građansku školu.

I opet kola pregazila čovjeka. Neki dan se je ponovno desio slučaj, da u neka kola pregazila čovjeka. Ovaj je pregažen starac od preko devedeset godina, Bare Mikulandera. Ovo je već više puta, da se ovakovi slučajevi ponavljaju te bi se moglo kočijašima preporučiti, da kola opreznije i laganije tjeraju. Ružno je, da se ovakove nesreće češće moraju požaliti.

Telefon. Ovih dana namjestašu se u gradu nove telefonske stanice. Potrebit je novi podzemni kabel za buduće povećanje telefonskih stanica,

pa nema sumnje, da će bit odmah odobren dotični nužni troškovi.

Izvoz drva i celuloze. Jučer je došao pod skladište Steinbeiss parobrod Austro-Amerikana „Irene“ da krca drvlice i celulozu za Ameriku.

Pokrajinske vijesti.

Ministarske konferencije o dalmatinskim željeznicama. „Neue Freie Presse“ od utorka piše: Danas bijahu u ministarstvu za željeznicke konferencije o dalmatinskim željeznicama. Kako nam naime iz Budimpešte žicom javljaju, krenuo je jučer ministar trgovine pl. Hieronymi u Beč, da pohodi austrijskog ministra za željeznicke Wrbu. Danas pak posle podne bio je sastanak u ministarstvu za željeznicke, u kojemu su učestvovali savjetnik na ugarskom ministarstvu trgovine dr. Neumann, odjelni predstojnik u austrijskom ministarstvu za željeznicke Kaister i ministarstveni savjetnik Sonnenschein. Ovom se je prigodom razpravljalo o raznim željezničkim pitanjima. Ove konferencije ticale su se, kako se čuje, poglavito pitanja o dalmatinskim željeznicama. Nagodi od 1907. g. bit je pridodan jedan zapisnik potpisan u Budimpešti, koji se odnosi na projektovane željezničke sveze sa Dalmacijom i proširenem Košovsko-Oderberške pruge. Nove dalmatinske pruge imale bi se izvesti željezničkim vezama od Rudolfova preko Metlike na zemaljsku granicu i otalen put Karlovca pak od Ogulina na zemaljsku granicu prema Pribudici pak otalen do Knina. U zapisniku bio je predviđen rok za gradnju, tako da su se ove željeznice imale početi graditi godine 1908. a biti dovršene najdalje god. 1911. Ali gradnja tih novih dalmatinskih pruga nije dosad ni počela. Ugarska vlada nastoji, kako je bilo već javljeno, da preinači trasu Knin-Ogulin, jer ova druga bez obzira na druge političke momente, pokazalo se da je jako teška i skupa. O ovom su se pitanju već i prije vodile ministarske konferencije u Beču i Budimpešti, pa se one sada nastavljaju.

Potvrđna zakona o državnom redarstvu u gradu Zadru. Previšnjom odlukom od 9. jula o. g. kralj udijelio sankciju zakonskoj osnovi, glasovanoj u saboru kraljevine Dalmacije, kojom se stanoviti posli mjestnoga redarstva u području pokrajinskog glavnog grada i okolice povjeravaju jednom vladinom organu.

Obćinski izbori u Zadru. Prama pisanju „Dalm. Hrvata“ rek' bi, da će se zadarski Hrvati, a u prvom redu pravaši ipak boriti dojučinjs obćinskih izbora za obćinu zadarsku. Uz nešto dobre volje i rada moglo bi se u ovom gradu mnogo toga učiniti.

Hrvatski Sokol u Kaštelima priredio je u nedjelju 7 tek. izlet u Supetar parobrodom „Knez“, svečno dočekan na obali od gospod. načelnika Bjaževića i odabrane kite njegovih sumišljenika, te mnoštva pučanstva. Krenuo je povorkom preko varoši, predvođen društvenom glazbom, ustavio se pred obćinom i stanom gosp. načelnika, a završio pred „Pravaškim pučkim društvom“. Po odmoru uvadjale su se tačno i krasno vježbe sokolova, podmladka te sokolova sa čunjevima na plokati uz prisustvo čitavog pučanstva, koje je nagradjivalo vježba- oće pljeskom. Po tom je pozvao gosp. načelnik cijelo društvo na večeru u prvoj, gdje se je razvila krasna zabava, uz udaranje sokolske glazbe i pjevanje patrioćinskih pjesama društva „Binačke Vile“. Gosp. načelnik je u krasnom rodoljubnom govoru pozdravio kaštelanske Sokole, na što mu je zahvalio starješina Katalinić i podstarješina Radunić, te se uputili povorkom na parobrod oko 9 sati večer. Nu usled ružna vremena nije se moglo otputovati sve do 3 sata po pol noći, a kroz to vrijeme se je obćinost veselo i po domaću zabavljalo u dvima kafanama. Napokon se je približio čas odlaska uz oduševljeno klicanje izletnika, kojih je „Knez“ bio prepun, hrvatskom Supetru i njegovu čeličnom načelniku, koji je sa svojim prijateljima pratio izletnike do tako kasne ure. Na povrtaku starješina mu je iz Kaštela upravo slijedeći brzojav: „Na bratskoj ljubavi, pričeku i gostoljubivosti još jedno zahvaljujem Vama, Vašim prijateljima i pučanstvu. Jučerani dan ostati će u neizbrisivoj ugodnoj uspomeni našeg Sokola. Živjeli!“

Obćinski izbori u Zadru. Prama pisanju „Dalm. Hrvata“ rek' bi, da će se zadarski Hrvati, a u prvom redu pravaši ipak boriti dojučinjs obćinskih izbora za obćinu zadarsku. Uz nešto dobre volje i rada moglo bi se u ovom gradu mnogo toga učiniti.

Obćinski izbori u Zadru. Prama pisanju „Dalm. Hrvata“ rek' bi, da će se zadarski Hrvati, a u prvom redu pravaši ipak boriti dojučinjs obćinskih izbora za obćinu zadarsku. Uz nešto dobre volje i rada moglo bi se u ovom gradu mnogo toga učiniti.

Obćinski izbori u Zadru. Prama pisanju „Dalm. Hrvata“ rek' bi, da će se zadarski Hrvati, a u prvom redu pravaši ipak boriti dojučinjs obćinskih izbora za obćinu zadarsku. Uz nešto dobre volje i rada moglo bi se u ovom gradu mnogo toga učiniti.

Obćinski izbori u Zadru. Prama pisanju „Dalm. Hrvata“ rek' bi, da će se zadarski Hrvati, a u prvom redu pravaši ipak boriti dojučinjs obćinskih izbora za obćinu zadarsku. Uz nešto dobre volje i rada moglo bi se u ovom gradu mnogo toga učiniti.

Obćinski izbori u Zadru. Prama pisanju „Dalm. Hrvata“ rek' bi, da će se zadarski Hrvati, a u prvom redu pravaši ipak boriti dojučinjs obćinskih izbora za obćinu zadarsku. Uz nešto dobre volje i rada moglo bi se u ovom gradu mnogo toga učiniti.

Obćinski izbori u Zadru. Prama pisanju „Dalm. Hrvata“ rek' bi, da će se zadarski Hrvati, a u prvom redu pravaši ipak boriti dojučinjs obćinskih izbora za obćinu zadarsku. Uz nešto dobre volje i rada moglo bi se u ovom gradu mnogo toga učiniti.

Obćinski izbori u Zadru. Prama pisanju „Dalm. Hrvata“ rek' bi, da će se zadarski Hrvati, a u prvom redu pravaši ipak boriti dojučinjs obćinskih izbora za obćinu zadarsku. Uz nešto dobre volje i rada moglo bi se u ovom gradu mnogo toga učiniti.

Smodlaković. Makarski izletnici „demokrate“ ni mirovaše ni na kraju, već će da zaviknu „živo prorok malog puka, živio Smodlak“. Našima a osobito mladim i vaterinijim u Metkoviću, uzavrela krv, te na te izazive im rekoše, da će ih na parobrod vratiti, ne budu li mirni i pristojni. To je djelovalo, te junaci vikači podviše repove, te kud koji se razpršase. Bili mirni do odlaska, a kad se parobrod odmaknuo od kraja, onda se razjunačiše, te opet u uvredljivu dreku. Naši im s kraja ne ostali dužni. Odoše oturjeni iz Metkovića. U Opuzenu ponovili te komedije, ali im Opuzenci tako odvratiše, da će ih proći volja unapred se u ovakove izazovne izlete bacati. Povratise se domu pokisli i kiseli, kajući se, što su mnogim dali putne karle badava — samo da bude broja — a ljudi na one svoje, koje ih uvjeravaju, da će im u Metkoviću prirediti čak triumfalni doček. Bili ovakovi svi!

Uapšeni špekulanti sa zemljom. Bečka policija javlja, da su radi prevara uapšeni neki Süßmann i Zdenek. Ovi su i u Splitu zakupili neko zemljište, a da nisu ni pare dali. Ovakvo naš narod nasjeda raznim varalicama.

Obćinski izbori u Pučišću. Za obnove- ljenje vieća razpuštene obćine Pučišća urečeni su dani: za I. tieo 16. kolovoza, za II. 17. a za III. 19. kolovoza.

Nove prostorije za hrv. pučke škole u Zadru. Napokon doznaje se, da će početkom nove školske godine i hrvatske pučke škole u Zadru biti smještene u nove prostorije. Dosad su bile smještene u takovu zgradu, da su se djeca razboljevala. Nova zgrada biti će sasna higijenična, na Novoj obali, obskrbljena svim mogućim komfortima. Bilo je više vrieme, da se toj priekoji potrebi naše djece u Zadru udovolji i da sve postupke interelacije ne ostanu glas vapjućeg.

Razbojnički napadaji u Zadru. Ovo dana obistinila su se dva razbojnička napadaja na neke Hrvate u Zadru. Jedan miran svećenik don Šime Gulan bio je od jednog tlijanasa napadnut sa poklikom: ili novce ili život! Isti pokušaj je i od nekih djevojačica talijanskih bio načinjen na jednu gospođicu Hrvaticu, kojoj su htjeli pokrasti zlatna lanac. Zbilja krasni eksemplari talijanske kulture! „Dalmata“ naravno oprovrgava te žalostne događaje, jer se radi o ljudima, koji će sutra za njih glasovati. Jedno je to, da se i takovih novina nalazi.

Aržano vapije. Aržano vapije, da se ne prodje kao dosad mimo njega bez obzirno pri udjeljivanju pripomoći iz oskudičnih fondova. Puta, vode, zdrave i pitke, nema, a ljetina izdala. Hljeba gospodaru . . . !

Poštarski ured u Aržanu. Naše selo imajuć sve uvjete za poštarski ured obratilo se je još koncem ožujka 1909. molbom na c. k. ravnateljstvo pošta i brozjava u Zadru za ustanovljenje istog, ali dosad bezuspješno. Što se dogodilo se izvidima, koji su bili u tekstu još do listopada 1909? Gdje su zapeli? Aržančani.

Krasni primjer. Rogoznica, 9. kolovoza. Ovih dana opazimo po ovdješnjim dućanima i javnim lokajima škrabice družbe sv. Ćirila i Metode, što je zaista krasna i pametna stvar, samo bi poželjno bilo, da se p. n. obćinstvo odazove. Hrvat.

Naše brzojavke.

Vatikan i Španjolska.

Madrid, 13. kolovoza. — U konfliktu između Španjolske i Vatikana kao da je nastupila promjena. Šire se naime glasovi, da se toliko sa vatikanske strane koliko sa španjolske radi oko toga, da se odnošaji ne napnu do skrajnjih granica. Dapače, pošto se sa obe strane tvrdi, da diplomatski odnošaji nisu nikako prekinuti, nego samo pregovori obustavljeni, nastoji se doći do nekog izmirenja ili barem umirenja duhova.

Madrid, 13. kolovoza. — Sa službene se strane odlučno demantira viesti nekih novina, da je kralj Franjo Josip I. intervenirao između Španjolske i Vatikana, da bi se sa obje strane otklonile poteškoće.

Ostavka srbskog ministra Pašića. Beograd, 13. kolovoza. — Položaj ministra Pašića postao je skoro neodrživ. Odošaji, izpod vode napeti, između Srbije i Crngore, koje je u prvom redu on stvorio, došli su do toga; da Srbija mora Pašića žrtvovati u interes normalnih odnošaja sa Crngorom. Usled toga se već sada javlja, da kroz malo dana predstoji ostavka Pašićeva, koja će biti prihvaćena. Tomu je dosta doprinjela i žestoka kampanja neklih beogradskih novina proti samom Pašiću.

Nestašica mesa u Beču.

Beč, 13. kolovoza. — Ovdje je nastala silna nestašica mesa. Sada već prieti, da će

Beč ostati podupno bez mesa. Račl toga obćinsko meso držalo je sjednicu, na kojoj se je o tom viećalo, te je konačno poprimilo zaključak, da se brozjavu obrati na ministra trgovine Weiskirchnera predložujući mu obzbilnost stvari, te tražeći, da zabrani izvoz mesa u inozemstvo i druge pokrajine.

Radi enciklike ekumenskog patrijarha.

Carigrad 13. kolovoza. — Kako je poznato, ekumenski patrijarhat izdao je encikliku, koja se bavi sazivom narodne skupštine. U enciklici se veli, da su kršćane prevarile sve nade, koje su se polagale u uzpostavu ustava i uvođenje jednakopravnosti. Enciklika na dalje upućuje na tendencije vlade, da sistematično krlji privilegije patrijarhata, nabraja prezisjanja vlasti u djelokrug patrijarhe, tuži se proti instaliranju stranaca, favoriziranju Rumunja i votiranju crkvenog zakona. K tomu ton je enciklike, kada govori o vladi, oštar.

To je u vladinim krugovima, te u obće u muslimanskim, izazvalo silno ogorčenje.

Carigrad, 10 kolovoza. — Ovdješnje novinstvo u velike se obara na patrijarhat radi enciklike te njezin sadržaj neizvije odporom.

Carigrad, 10 kolovoza. Ministar pravde odklonio je pregovaranje sa patrijarhatom glede sasiva narodne skupštine. Ovo se komentira vrlo živo. U krugovima blizu patrijarhe označuje se taj postupak kao izaziv.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)

Vlastnik, izdavaatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

Javna zahvala.

Vječita harnost Sumartinu i obližnjim mjestini i svim onim, koji uzastojše lično i sazalicama da ublaže moju tešku žalost, koja me zadesi prigodom smrti dne 25. srpnja t. g. u 80-toj godini, moga ljubljenoa strica franjevca i bivšeg definitora države presv. Odkupitelja

M. P. oca fra Nikole Gojaka.

Hvala i vječita harnost župniku Sumartina, P. oca fra Bori Šariću, koji ljšeć i nje-gujuć miloga pokojnika osobitom ljubavju brata, duhovnoga oca i pastira, kriepće ga i podielivši mu podupno Svetotajstvo umirućih sve do zadnjega izdahnuća, preporučujuć mu duh Svevišnjemu, i obćinskom liečniku G. Brodu, koji je uložio svu svoju liečničku vještinu, da 80-godišnjemu starcu produlji život.

Vječita harnost mjestnomu župniku, koji je nisad pokojnikom obavio mrtvačko opielo sa sv. misom i žalobno slovo u crkvi, istodobno prateć ga do vječnoga odpočinka. Uglednom crkvorinarstvu i bratovštini presv. sakramenta, koji su sa svojim troškom veličanstven sprovod uredili, također svim bez razlike mještanim Sumartina i okolnim, pošto su svi sudjelovali i prisustvovali sprovodu i istodobno mjestnomu nadučitelju i učiteljici sa školskom djecom.

Takodjer vječita hvala i harnost svim svećenicim i braćim franjevcim, koji ne žališe daleki put uz svu jetnu žegu, te se potrudiste, da milom pokojniku izkažu zdjenu počast i štovanje; don Slavku Stambuku župniku mjesta Selaca, don Josipu Vučetiću župniku Novoga sela, don Stipanu Gamuliju župniku Povalja i djaku don Bariši Vrsaloviću, kao P. oćim i braći fra Anti Gilicu, otcu fra Krsti Belamariću, otcu fra Vjekoslavu Donellu, otcu fra Božidaru Bušeliću i Paški Dorotiji, koji oboljela izrekoše pokojnomu nadgrobnio slovo i svim ostalim znaćim i prijateljima i g. Niki i Mati Cavriću. Svima srdačna hvala! a njemu vječni pokoj!

Nevest, kod Drišna dne 8. kolovoza 1910. Fra Ante Gojak. sinovac-župnik za se i za svu rodbinu.

- Velika zlatarija - Gjuro Plančić

Starigrad

Podružnica: Vis-Velaluka.

Prodaje svakovrstnih zlatnih

i srećornih predmeta.

Najfinije švicarske dobnike.

Cijene umjerene bez utakmice.

Priznanica na pretek. 30.VII.

Austrijsko parobrodarsko društvo na dionice

„DALMATIA“

udržava od 16. jula 1910. sljedeće glavne pruge:

- Trst—Metković A** (poštanska)
Polazak iz Trsta ponedjeljak u 5 sati poslije podne; povratak svake subote u 6 sati prije podne.
- Trst—Metković B** (poštanska)
Polazak iz Trsta u četvrtak u 5 sati poslije podne; povratak svake sriede u 6 sati prije podne.
- Trst—Metković C** (poštanska)
Polazak iz Trsta u subotu u 5 sati poslije podne; povratak u četvrtak u 6 sati prije podne.
- Trst—Korčula** (poštanska)
Polazak iz Trsta u utorak u 5 sati poslije podne; povratak u ponedjeljak u 6 sati prije podne.
- Trst—Šibenik** (poštanska između Pule i Zadra)
Polazak iz Trsta svake subote u 6 sati prije podne; povratak u četvrtak u 6 sati prije podne.
- Trst—Metković D** (trgovacka)
Polazak iz Trsta svake nedjelje u 6 sati prije podne; povratak svake nedjelje u 6 sati prije podne.
- Trst—Vis** (trgovacka)
Iz Trsta u četvrtak na polnoć; povratak svake sriede u 8 sati prije podne.

27.VII.10

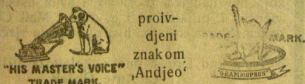
TVORNICA PAPIRNATIH VREĆICA

Čast mi je javiti p. n. občinstvu, da sam objavljenu tvornicu papirnatih vrećica za trgovačku porabu otvorio, te je podopuno prema zahtjevu uredio, time sam u stanju u najkraće vrijeme najveću količinu vrećica izraditi. Vrećice izrađuju se u svim veličinama i u svim bojama. Pošto je ovo u nas prvo i jedino domaće poduzeće ovakove vrste, nadamo se za stalno, da će mi gg. potrošači povjeriti svoje cijenjene naručbe, koje će u podopunom redu i najsavjestnije izvršene biti.

Sa veleštovanjem

ANTE ZORIĆ
ŠIBENIK.

Najsavršeniji gramofoni i ploče sa svakovrstnim komadima osobito hrvatskim

dobivaju se u knjižari i papirnici: **Ivan Grimani**

Šibenik, Glavna ulica.
Šalje na zahtjev cjenik i popis komada badava i franko.

3-6

Nikad više!

ne promjenjujem sapun, od kada Bergmanov „Steckenpferd Lilienseife“ (zaštitni znak: Konj na palici) od Bergmann-a i drug. u Tešnju na Labi upotrebljujem, jer je taj sapun najplivisniji od svih medicinskih sapuna proti kožnoj bolesti (sunčane pjege), kao i za pospješenje i čišćenje lica, a dobiva se u svim ljekarnama, drogerijama i trgovinama parfimerije itd.

22-50

Hrvati i Hrvatice, pomozite družbi sv. Cirila i Metoda!

Hrvatske narodne poslovice

uredio V. J. Skarpa, cijena knjizi broširano K 5.—, a uvezano K 6.—, nabavlja se kod „Hrvatske tiskare“ u Šibeniku i u svim knjižarama.

Prva parna tvornica za bojadisanje, pranje i kemično čišćenje odjela na suho.

M. DOMIĆA

Split, br. 355.

Primaju se odjela za kemično čišćenje kao: obična, uredna, za šetnju, kazalište i plesove. Osim toga zastore, prestrače, rukavice od kože itd., razumije se sve u cijelini čisti se sa poveljnim strojem „Universal“.

Isto tako parno bojadisanje gore navedenih predmeta.
Preporuča se svakome ovo zgodno i korisno poduzeće.

Za Šibenik prima i predaje:

JULIO RAGANZINI

1., IX. Glavna ulica.

VLADIMIR KULIĆ

Jedina hrvatska tvornica voštanih sveća na paru.
Šibenik (Dalmacija).

Velika Tvornica tjestenine Velika

i mlinice za raznu hranu.
Pomoću najmodernijeg motora proizvaja

Svake vrsti Od najboljeg marseljskog griza Svake vrsti ovog jestiva.

kao i od

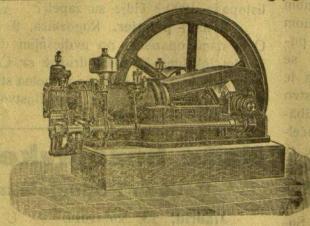
Dobrog i od najfinijega pšeničnog brašna dobrog i od najfinijega.

Tvrđka:

IVAN ŠUPUK i brat

Šibenik.

15./VI. 10.

Izključivo glavno predstavništvo, kamo valja upravitii sve upite:
Kuća Gutenberg,
EMANUEL KRAUS.

Tehnički bureau Trst, via Cecilia, 18.
Zahtjevajte cjenik besplatno i bez poštarine. Dopisivanje hrvatski.

Najbolji namještaji snage

kao što:

motori na plin (gas), benzin, žestu, kameno ulje, surovo ulje za obrtničke, poljodjelske i električne namještaje snage.

Namještaje na mršavi plin (Sauganlage) prodaje

Draždjanska tvornica motora na plin

(A. G. Dresdener Gasmotoren-Fabrik: Moritz Hille, Dresden)

najveća specijalna tvornica srednje Evrope.

Podružnice:
Via Giulia br. 33.
Via Giulia br. 16.
Via Acquadotto br. 65.

Važno za svakoga!

Gustav Marko

Trst

Telefon br. 1930.

Centrala: Via Giulia br. 20.

Telefon br. 1930.

Tekući račun sa podružnicom Ljubljanske kreditne banke.

Veliko skladište stakala prostih, aparaniranih i za ured.

Veliki izbor predmeta za ljekarne, drogerije, porculansko i zemljano sudje, ocaokline, staklarije, svjetiljke itd.

Velike količnice naročitih tvari u ocaoklini, porculani.

Cijene umjerene koje se ne boje utakmice.

Na zahtjev šalju se cijenici badava.

Dopisivanje u hrvatskom jeziku.

Pomenuta tvrđka, jedina svoje vrsti u Trstu, preporučuje se svim našim trgovcima.

26.II. 10.

Podružnice:
Via Barrera vecchia br. 33.
Via Colonia br. 17.
S. Giovanni di Guardicella br. 871.

Pozor! Kod podružnice za Trst, Istru i Dalmaciju
ulica Galatti br. 14

Gospodarske sveze u Ljubljani

može se dobiti uz najpovoljnije cijene i uvjete svakovrstnog dobrog i svježeg živeža, brašna najglasovitijih mlinova, te krumpira, zelja, graha i umjetnih gnojiva.

Tvrđka je od novog ljeta uvela škont od 2% na svu robu bez razlike, za fakture izplative kroz 30 dana, a to da olahkot trgovcima knjigovodstvo.

Podupirati Gospodarsku svezu, patriotska je dužnost svakog našeg trgovca. Cijenike i uzorke šalje se badava na zahtjev.

Svoj svome!

Ravnatelj i vodja:

S. H. Škerl, Trst.

19.II. 10.